humanitas

JUNI 1960 VIJFTIENDE JAARGANG NO. 3

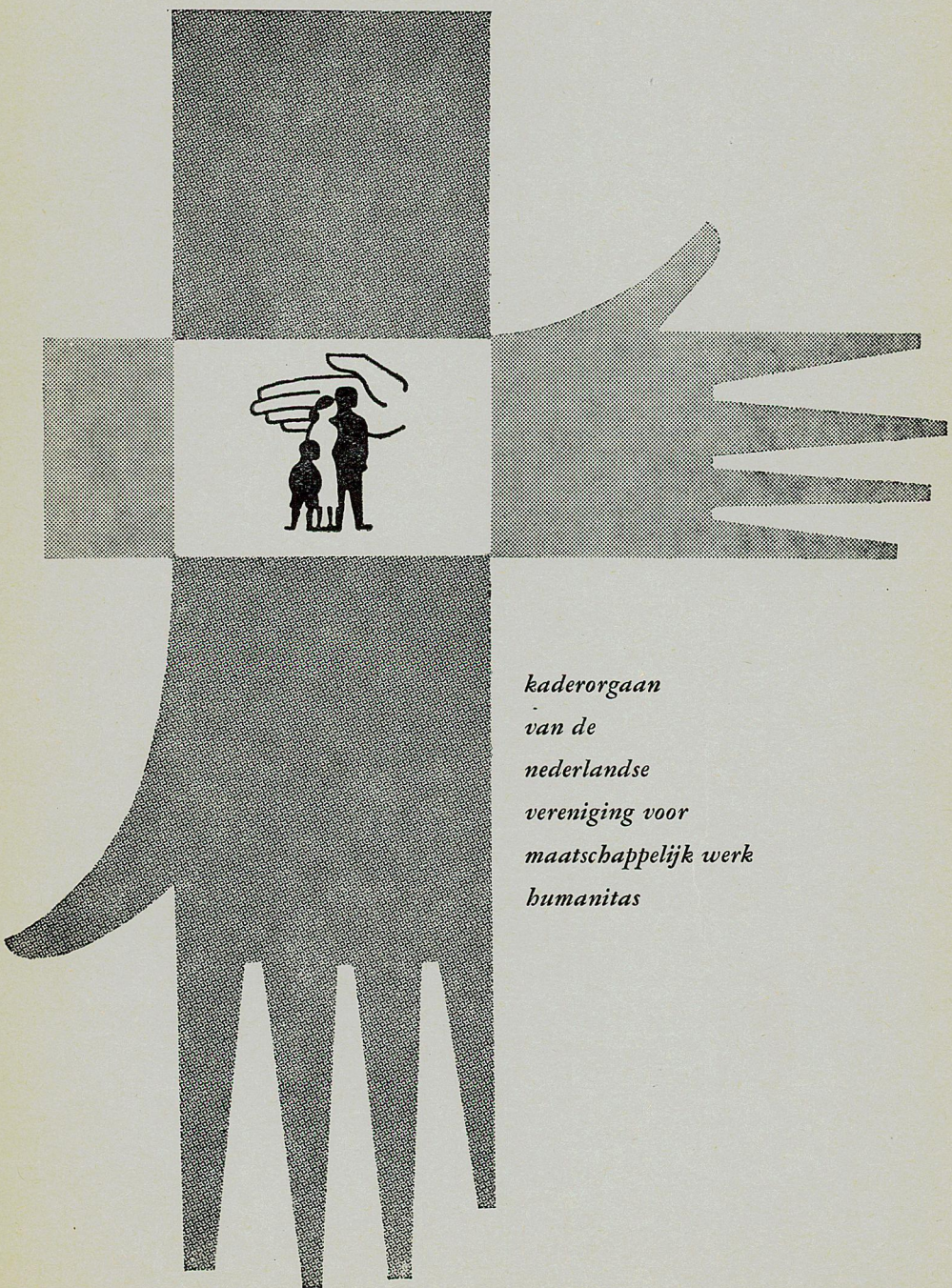

kaderorgaan
van de
nederlandse
vereniging voor
maatschappelijk werk
humanitas

CENTRAAL BUREAU 'HUMANITAS' J. W. BROUWERSSTRAAT 16 AMSTERDAM

REDACTIE:

MEJ. M. DIJKSTRA, *hoofdredactrice*

N. F. A. de Graan: *red. Secties Algemeen maatschappelijk werk en Bejaardenzorg*

P. E. Hutte: *red. Sectie Reclassering*

Mej. L. Hymans: *red. Probleemgebieden*

H. van Schaaik: *Redactiesecretaris*

J. Terlouw: *red. Sectie Gezinsverzorging*

C. Uitenbogaard: *red. Sectie Kinderbescherming*

DAGELIJKS BESTUUR:

Mr. dr. J. in 't Veld, voorzitter

Mr. B. v. d. Waerden, vice-voorzitter

M. Dijkstra, secretaris

Dr. L. I. de Winter, penningmeester

C. M. Swiebel

J. Landman, G. Rietveld ereleden P. C. Faber en F. H. W. Vliegen

CENTRAAL BUREAU:

J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam

Telefoon: K. 20 - 721044

Mej. M. Dijkstra, directrice

INHOUDSOPGAVE

57 Mej. L. Hijmans: Kernproblemen

62 H. Sleeboom, ind. drs.: Maatschappelijk werk ten behoeve van gerepatrieerden

65 N. F. A. de Craan: Eerste steenlegging bejaardenflatgebouw 'Humanitas' te Beverwijk

68 S. Meier: Zorg voor zelfstandig wonende bejaarden

70 E. J. Wilzen-Bruins: Beoordelen en saneren van gezinsfinanciën (2)

74 C. J. F. van Veen: Het reclasseringsbezoek, zin en betekenis

76 Mr. H. Singer—Dekker: Boekbespreking

pag. 3 omslag Gevarieerde stof

Omslag en lay-out: Frans Bartels

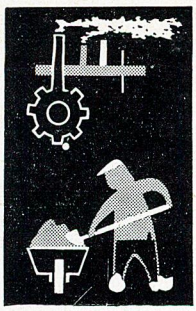

PROBLEEMGEBIEDEN

kernproblemen

Ter voorbereiding van een bespreking van het Landelijk Contactorgaan voor de Probleemgebieden met de gewestelijke besturen van Humanitas in Groningen, Friesland, Drente, Overijsel en Noord-Holland, werd onlangs een aantal exemplaren rondgezonden van een speciaal nummer van het tijdschrift 'Maatschappelijk Werk in Friesland' (uitgave van het prov. opbouworgaan), waarin een lezing over 'Het vraagstuk der woonkernen als kernprobleem van streekontwikkeling' van prof. dr. Sj. Groenman was opgenomen.
Er bleek grote belangstelling te zijn voor de wijze, waarop prof. Groenman de vraagstukken van kern-aanwijzing, schaalvergroting op het platteland en de functies van kleinere en grotere nederzettingen in een streek aan de orde stelt. Helaas waren er niet genoeg exemplaren van het tijdschrift om aan alle aanvragen te voldoen. Daar wij bovendien menen (en in deze mening gesterkt worden door prof. Groenman) dat de hier aan de orde zijnde vraagstukken niet alleen belangrijk zijn voor ons kader binnen de probleemgebieden maar ook daarbuiten, wordt in het onderstaande een overzicht gegeven van enkele der belangrijkste punten waar het hier om gaat.

waarom voor ons belangrijk?

Voordat wij ingaan op het tijdschrift-artikel zelf, lijkt het goed om na te gaan wát wij daarin zoeken, als organisatie voor maatschappelijk werk die hier en daar wel betrokken is bij streek-ontwikkeling en sociale planning, maar zich zeker niet verbeeldt op dat terrein spectaculaire dingen tot stand te brengen, of invloed uit te oefenen op de overheden die de grote lijnen uitstippelen voor het structurele en het industrialisatie-beleid.
In de *eerste* plaats wekt juist dat zeer zijdelings erbij betrokken zijn de behoefte om de menselijke kant van een welvaartspolitiek, die sterk economisch gefundeerd is, wat beter in het vizier te krijgen. Over het regeringsbeleid betreffende de probleemgebieden is veel meer geschreven en gesproken dan indertijd het geval was bij de aanwijzing van de oorspronkelijke 'ontwikkelingsgebieden'. Maar erg veel verder kwamen wij niet met deze reacties in de pers en op conferenties e.d., omdat ook deze vrij éénzijdig economisch en planologisch gericht waren en — zodra het om de sociale aspecten ging — dikwijls meer emotioneel dan verhelderend. Onze belangstelling is vergroot, maar daarmee tevens onze behoefte aan inzicht.

In de *tweede* plaats is daar nog steeds onze mede-verantwoordelijkheid voor de sociale planning op provinciaal niveau, welke blijft bestaan, ook wanneer hier en daar (nog) geen beroep op het particulier initiatief wordt gedaan om deel te nemen in commissies voor de sociale planning of ander overleg in het kader van de nieuwe opzet voor de probleemgebieden. Welke voorzieningen en activiteiten moeten gestimuleerd worden in en buiten de aangewezen industriekernen? Hoe moet onze houding en onze voorlichting zijn ten opzichte van het 'bedreigd bestaan' van sommige plattelandsstreken? Welke criteria van plaatselijk en/of streekbelang moeten wij in gedachten houden bij het begeleiden en voor bijzonder subsidie voordragen van projecten in het kader van de sociale planning?
Ten slotte is er onze eigen opbouw. Hoe bescheiden en aarzelend onze organisatie in de ontwikkelingskernen en op het platteland ook nog is, ook wij worden gedwongen om naar nieuwe wegen voor de interne opbouw te zoeken; ook wij trachten ons aan te passen aan de 'schaalvergroting', die samenwerking per streek noodzakelijk maakt omdat het werk zuiver plaatselijk niet van de grond komt, niet beweeglijk genoeg en eenzijdig blijkt. Tot nu toe kwamen wij hiertoe via de praktijk van het moment, maar voor een goede gewestelijke en regionale opbouw moeten wij duidelijker kunnen zien wáár, waartoe en hoe wij ons werk moeten uitbouwen in streken als b.v. Z.O.- en Z.W.-Friesland, O.-Groningen en West-Friesland.

schaalvergroting

In zijn lezing gaat prof. Groenman eerst in op het begrip schaalvergroting. De kern van de zaak is, dat het begrip geografische afstand een andere betekenis heeft gekregen dan vroeger, vóór de moderne verkeersmiddelen (ook die van het verkeer tussen mensen door de moderne communicatie-mogelijkheden!) mensen, die vroeger ver van elkaar leefden, met elkaar in contact brachten.
Gevolgen: Mensen vergelijken hun lot met dat van anderen, in andere delen van het land; verschillen in welvaart en levensstijl worden gevoeld en leiden tot spanningen en tot het verlangen ze te doen verdwijnen — ons land kan veel meer als een sociaal geheel worden gezien dan vroeger.
In de uitwerking van het begrip schaalvergroting, gaat prof. Groenman dan uit van drie hoofd-elementen: het structurele, het functionele en het culturele (dit laatste in de sociologische zin van cultuur als de door de mens gemaakte omgeving: de 'levensstijl' van een samenleving).

de structuur

In elk land, in elke streek, vindt men een patroon van kernen: op een aantal kleine een wat groter streekcentrum; op een aantal streekcentra weer een centrum van hogere orde, enz., al naar zielental en beroepsstructuur. Dit patroon dateert echter uit een periode van eenvoudige en veel beperktere communicatie-mogelijkheden. Het is dus, met de tegenwoordige mogelijkheden (pendel, telefoon e.d.) eigenlijk verouderd — maar wij moeten zowel die mogelijkheden als het feit dat een verouderd patroon niet op korte termijn drastisch is te herzien, als gegevenheden aanvaarden.

het functionele element

Het verzorgingsniveau kan in een dorp niet zo hoog zijn als in een stad (winkels, scholen, gezondheidszorg, recreatie, financiële instellingen enz.) Elke kern heeft — zij het in verschillende mate en intensiteit — verschillende functies. Als voornaamste worden genoemd: die van het wonen, het werken, de recreatie, de cultuuroverdracht,

de economische en sociale verzorging. Hoewel het vanzelfsprekend zou kunnen lijken dat iemand in de plaats waar hij woont ook werkt, zijn ontspanning en zijn verzorging vindt — dus in zijn woonplaats een grote mate van 'functionele volledigheid' aantreft — komt deze situatie buiten de grote steden praktisch niet voor. (En ook daar niet als men b.v. aan de recreatie denkt).
Als conclusie en tevens uitgangspunt voor zijn verdere redenering stelt Groenman dan ook dat functionele onvolledigheid normaler is dan functionele volledigheid — al tekent hij daarbij aan dat deze begrippen een relatieve betekenis hebben, omdat zij sterk afhankelijk zijn van de eisen, die de mensen aan het leven stellen; in verband met de stijging van de levensstandaard, met de bekendheid die men heeft met het leven van anderen, dus niet alleen met geografische, maar ook met sociale schaalvergroting.
De mens zoekt echter naar een zo volledig mogelijke bevrediging van zijn behoeften. Wanneer deze binnen de afzonderlijke nederzettingskern niet mogelijk is, dan zal hij binnen een bepaalde wijdere geografische straal functionele volledigheid moeten kunnen vinden. Die straal varieert met de aard van de behoefte (bij recreatie b.v. worden grotere afstanden overbrugd dan bij het zoeken van werk of winkels).
Zo bezien wordt een van de moeilijkheden die ons bij de aanwijzing van 'ontwikkelingskernen' in het nieuwe industrialisatiebeleid dwars zaten, duidelijker. Groenman zegt: Als een fabriek in een bepaalde stad of een bepaald dorp verrijst, dan ziet men dit vaak zo dat deze stad of dit dorp begunstigd worden. Men zal echter moeten erkennen, dat een bedrijf dat zich op een bepaalde plaats vestigt betekenis heeft voor de werkmogelijkheden van een hele streek. Als men het oog gaat richten op de functionele volledigheid per streek (niet per plaats), dan zullen de verschillende accenten die bepaalde functies aan een nederzettingskern geven, van elkaar losgekoppeld moeten worden. Binnen een streek vinden wij dan *woon*-plaatsen (als hoofdaccent) naast *werk*-plaatsen, *verzorgings*-plaatsen naast *recreatie*-plaatsen. In haar totaliteit kan zo'n streek dan volledig zijn. Het aanwijzen van een plaats als industriekern betekent dan alleen dat deze plaats geschikt wordt bevonden om te fungeren als werk-plaats; maatregelen om de ontwikkeling in andere opzichten (woningbouw, verzorging) te bevorderen, moeten bezien worden vanuit het oogpunt van het welzijn van de betreffende streek, zonder automatische concentratie in de werk-plaats. Deze redenering brengt allerlei consequenties met zich mee. Groenman noemt die op het gebied van woningbouw buiten de industriekern, gepaard aan pendel, verkeerswegen en openbaar vervoer. Wij zouden daaraan toe kunnen voegen: de spreiding van bijzondere voorzieningen op maatschappelijk en sociaal-cultureel gebied, zoals die met behulp van extra-subsidies tot stand komen in het kader van de sociale planning in de probleemgebieden . . .

de cultuur

Het derde element dat belangrijk is in elke samenleving, het cultuurelement of de levensstijl van het platteland, wordt hier vooral belicht vanuit de achteruitgang in zielental — en daarmee in 'leefbaarheid' en verzorgingsniveau — waarover men zich in vele streken grote zorgen maakt, speciaal in het noorden. De verschillende functies in het plaatselijke vlak verliezen in deze streken aan waarde, door het leegraken van scholen, het inkrimpen van het aantal winkels, het kwijnen van het verenigingsleven. Wanneer een aantal dorpen onder deze 'leegloop' lijdt, behoeft dat nog niet op te gaan voor álle dorpen in de omgeving en voor het streekcentrum. Schaalvergroting en loskoppeling van functies betekenen in dit verband een her-oriëntering op de mogelijkheden die in de streek als geheel aanwezig zijn: door middel van een versterkte relatie met het streekcentrum (verzorging en recreatie); door samenwerking

tussen een aantal dorpen (om het gebrek aan mensen en de nieuwere eisen op te vangen); door steun te zoeken bij de als industriekern aangewezen plaats.

samenwerking

Wanneer prof. Groenman zijn betoog toepast op de concrete vragen rondom het huidige industrialisatiebeleid, dan blijkt allereerst dat 'de streek' een eigen belangenbehartiging vraagt, die boven de belangen van plaatsen en van afzonderlijke gemeenten uitgaat. Hij pleit sterk voor intergemeentelijke samenwerking (zoals wij die al in toenemend aantal kennen in industrieschappen, havenschap, plassenschap, kleibouwschap) — waarbij de streek dan van de regering ook een 'schappelijk' (het welzijn van de streek als geheel beogend) beleid kan vragen. Voorts ziet hij gunstige perspectieven voor het als woon-plaatsen erkennen van kernen rondom de industrialisatiekernen, met aanvaarding van de pendel als duurzaam verschijnsel. De samenwerking tussen dorpen ten slotte, vooral in de sfeer van de verenigingen op allerlei terrein, is een psychologisch probleem, maar ook een reële mogelijkheid. Neemt men de aanwijzing van te stimuleren hoofdkernen, de bewuste aanvaarding van de loskoppeling van kernfuncties en de samenwerking tussen dorpen (kernfusie) als uitgangspunten voor een structureel beleid van planologie en woningbouw, zegt Groenman, dan zal daarna wel blijken, dat er nog nederzettingen overblijven die moeilijk te redden zijn. Men zal dan niet anders kunnen dan deze geleidelijk te liquideren. Dit gaat stellig niet om kernen met meer dan 1000 zielen en ook voor zulke kleine kernen kan een basis overblijven van eenvoudige verzorging die, aangevuld met interlokale verzorging, het leven zeer leefbaar laat — dóór de schaalvergroting.

vragen . . .

Wij kunnen, meen ik, dankbaar zijn voor deze lezing, omdat daarin een aantal zeer verhelderende aanknopingspunten worden gegeven voor ons denken over deze materie. Hopelijk is het enigszins gelukt de belangrijkste daarvan in de hierboven gegeven samenvatting naar voren te brengen. Op dit moment weten wij, als mensen van het maatschappelijk werk, misschien nog niet zo goed wat wij met dit alles zouden moeten doen. In de kamerstukken van het ministerie van Maatschappelijk Werk wordt echter met steeds groter nadruk verondersteld dat de *provinciale overheid* in de probleemgebieden de sociale planning zal gaan aanpakken op grond van een goed-doordacht *structureel beleid* waarin de streekaspecten van de economische én de sociale en culturele ontwikkeling systematisch worden bezien. Wanneer dit provinciale beleid vorm gaat krijgen dan betekent dat dat ook wij begrip moeten hebben voor de betekenis van een structureel beleid bij onze deelname aan overleg en planning in de sociale sector. Dan betekent dat ook dat plannen en initiatieven in de particuliere sector niet alleen vanuit de plaatselijke achtergrond moeten worden gemotiveerd, maar ook op grond van eventuele bredere geografische behoeften en mogelijkheden.

Toch laat de lezing van prof. Groenman vele vragen onbeantwoord. Vragen rondom de maatschappelijke aspecten van migratie en pendel, met name in verband met de selectieve werking die uitgaat van de, ook door bewust gehanteerde schaalvergroting niet verminderende, mobiliteit van de streekbevolking. Tezeer beperkt de gegeven uiteenzetting zich o.i. tot de kwantitatieve aspecten. Niet alleen het toenemende tekort aan kader op het platteland brengt immers de leefbaarheid van de dorpen in gevaar, ook het verouderen van het nog aanwezige kader, zowel in leeftijd als in georiënteerd-zijn op de veranderende situatie; er komt te weinig nieuw bloed in, de spanning die tot vernieuwing en her-oriëntering prikkelt, gaat steeds meer ontbreken

— tenzij die kunstmatig wordt ingebracht door aanstelling van beroepsmatige 'opbouwwerkers' en 'begeleiders'. Concentratie van krachten door interlokale samenwerking is hier niet voldoende: het kan zelfs de machteloosheid versterken, wanneer representatieve samenwerkingscommissies en stichtingen tot elite-sociëteitjes worden, die het (plaatselijk toch al zo moeilijk levend te houden) contact met de streekbevolking verliezen. Het verenigingsleven zelf tobt bovendien — niet alleen op het platteland! — met kortsluitingsproblemen. Wat is sleur en wat is levensstijl en in hoeverre kan de sleur nog een functie hebben in een proces van wat geforceerde heroriëntatie?

De ruimte laat niet toe om hier nader op dergelijke vragen in te gaan. Er zijn er nog wel meer, vooral voor het maatschappelijk werk, dat ook bij her-oriëntatie en 'liquidatie' (hoe onvermijdelijk en geleidelijk ook) de enkele mens in zijn sociale situatie moet blijven zien — en zonodig beschermen.

L. HIJMANS

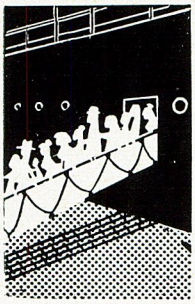

maatschappelijk werk ten behoeve van gerepatrieerden

(overgenomen uit 'sociaal den haag' van maart 1960)

Ook al is men vrij in de keuze van zijn onderwerp — als 't maar over 'gerepatrieerdenzorg' gaat — dan nóg is deze niet eenvoudig. Niet zozeer omdat er binnen deze 'werksoort' geen vragen bestaan, maar veel meer omdat er zó weinig over de bestaansreden, de ontwikkeling en de methodiek van deze tak van maatschappelijk werk geschreven wordt, dat men niet gemakkelijk kan vaststellen welke kennis van feiten en welke behoeften men met zijn lezers gemeen heeft. De verleiding was daarom groot eerst eens die gemeenschappelijke basis te scheppen, met een exposé van wat inmiddels — mede door de gerepatrieerden-'zorg' — ten behoeve van de gerepatrieerden is bereikt, van wat nog op oplossing wacht en van wat de laatste fase van de repatriëring — de overkomst van duizenden spijtoptanten — nog zal vragen. Door het karakter van dit blad en in verband met de moeite van het vergaren van de nodige gegevens is hiervan afgezien. Evenmin zal om laatstgenoemde reden een beeld van de plaatselijke situatie worden gegeven. Voor wie mét mij betreurt dat, door het ontbreken van een effectief ontmoetingspunt van het Haagse maatschappelijk werk ten behoeve van gerepatrieerden, zo'n beeld jaar in jaar uit moet worden gemist, ligt daar ongetwijfeld een interessante en vermoedelijk ook dankbare taak. Wat dit artikel dan wél wil geven zijn enige opmerkingen, vragen en ervaringen, welke bij mij zijn ontstaan tijdens besprekingen in en door het werk van de sectie maatschappelijk werk ten behoeve van gerepatrieerden van 'Humanitas' afd. Den Haag. Zij zijn bedoeld als informatie, daarnaast ook ter opwekking van reacties in welke vorm dan ook. Meer uitwisseling van gedachten over en ervaringen in het gerepartieerdenwerk zou immers voor Den Haag bepaald geen luxe zijn!

Centraal dient — ook al gaan de spijtoptanten het proces van de repatriëring en zijn maatschappelijke gevolgen naar het lijkt met enige jaren verlengen — de vraag te blijven staan, waarom nog een gespecialiseerde maatschappelijke benadering van de gerepatrieerden nodig is. Iedere onnodige hulpverlening en de daaraan te geven publiciteit — ook in de vorm van een collecte — buiten het kader van het algemeen maatschappelijk werk, onderstreept immers zowel voor het bewustzijn van de geholpene als voor het grote publiek het anderszijn, de uitzonderingspositie van de gerepatrieerde. Het is dan ook van groot belang dat begonnen, beter, voortgegaan wordt met de geleidelijke overdracht van de daarvoor in aanmerking komende personen door 'gerepatrieerdenzorg' aan het algemeen maatschappelijk werk. Via inschakeling van de beroepskracht én de vrijwilliger van het algemeen maatschappelijk werk, eerst bij de besprekingen over, later bij het contact met cliënten, lijkt

deze overdracht het best te verwerkelijken. In de praktijk zal dan eerst goed kunnen blijken óf en in hoever onder het specialisme, dat de gerepatrieerde in zijn benadering behoeft, (nog) specialistische kennis van zijn problemen en de daarvoor bestaande oplossingen moet worden verstaan, dan wel kennis van en ervaring in de Indonesische samenleving. Men krijgt in heel wat gevallen de indruk dat de gerepatrieerde zich gemakkelijker 'geeft' aan iemand die met hem gemeenschappelijke herinneringen aan Indonesië bezit. Dat de niet in Indonesië geweest zijnde maatschappelijk werker of vrijwilliger hem daarom niet zou kunnen begrijpen, staat bepaald niet vast, zeker niet wanneer deze zonodig een deskundige (jurist, psychiater of iemand anders) met kennis van Indische achtergronden zou kunnen raadplegen. Het gevaar is niet denkbeeldig dat de relatie gerepatrieerde cliënt — gerepatrieerde helper een minder 'zakelijk' karakter krijgt doordat beiden daarin hun verleden zoeken vast te houden.

'residu-groep'

Speciale aandacht verdienen zij, die na jaren nog niet hun eigen plaatsje in onze samenleving blijken te kunnen innemen. Voorbeelden hiervan zijn het afwijzen van alle arbeid als niet passend, het zoeken van en voortdurend leven in spanningsituaties. Het onaandoenlijke etiket 'residu-groep' dreigt hier van toepassing te worden. Diepgaand overleg tussen gerepatrieeerden'zorg' en algemeen maatschappelijk werk, en tussen deze beide en volksgezondheid lijkt nodig, om een te beperkt kader, waarbinnen oplossingen — zo die er zijn — worden gezocht, te voorkomen. Men zal bij de behandeling van deze moeilijkheden o.a. op de vraag stuiten of, naast de voortgaande inspanning van de beroepskracht, de vrijwilliger een functie kan hebben in het scheppen van het zgn. aanvullende milieu. De problemen van de 'residu-groep', die dan nog overblijft, behoeven hun oplossing, althans behandeling, overwegend in het psychotherapeutische vlak, welke eer van de volksgezondheid dan van het maatschappelijk werk valt te verwachten. Dit is reeds eerder onderkend als een facet van het vluchtelingenprobleem en niet meer een specifiek gerepatrieerdenprobleem.
Mét het vorige punt kan men in samenhang zien de vraag, of de methodiek in het gerepatrieerdenwerk niet te veel op het individu, te weinig op de groep is gericht. Dat het werk als individueel werk op kwam — opvang, kleren, arbeid, woning — is begrijpelijk en was veelal nodig en juist. Het nuttige werk van de 'Huishoudelijke Voorlichting' heeft echter doen zien dat in de groep een belangrijke uitwisseling tussen en beïnvloeding via de leden kan plaatsvinden, ook buiten de eigenlijke voorlichtingsstof om. Bovendien blijkt zo'n groep zich soms ook op zeer nuttige wijze zelf aan te vullen, zodat men mensen bereikt met wie men anders moeilijk contact zou krijgen. Deze ervaring leidde vanzelf tot de overweging of in andere algemene aanpassingsbehoeften, zoals kennis van ons politieke partijwezen, onze geestelijke stromingen, de opleidingsmogelijkheden en -methoden van ons onderwijs en zoveel meer, niet eveneens via groepsarbeid kan worden voorzien. Naast enige excursies in en buiten Den Haag wezen een paar groepssamenkomsten — waarbij met het oog op de verkiezingen o.a. ons politiek bestel ter sprake kwam — uit, dat deze aanpak inderdaad waardevol kan zijn. Bovendien wordt er een grotere mate van objectiviteit mee bereikt dan soms bij een individuele ontmoeting mogelijk is. Bij dit groepswerk is inschakeling van de beroepskracht, die de groepsleden individueel heeft geholpen, niet nodig, om bepaalde redenen ook niet gewenst. Wel dient de beroepskracht beschikbaar te blijven voor verwijzing door de groepsleider van tijdens het groepswerk naar voren komende individuele moeilijkheden en voor het volgen en stimuleren van dit werk (suggesties doen ten aanzien van samenstelling en program van de groepen). Mocht voldoende ervaring met dit groepswerk zijn opgedaan, dan zal deze

even gaarne ter beschikking worden gesteld als suggesties nu welkom zullen zijn!
Waar het maatschappelijk werk ophoudt en het culturele begint kan men zich bij een deel van het zoëven genoemde groepswerk met recht afvragen. Behalve de theoretische visie op de afgrenzing tussen beider terrein speelt hierbij ook de aanwezige apparatuur een woordje mee. Een van de richtsnoeren die men hierbij dient te volgen, is wel het verwijzen naar of op andere wijze in contact brengen met instellingen, verenigingen of groepen van die groepsleden, die tijdens het groepswerk individuele behoeften vertonen welke zich voor die verwijzing lenen. Of betrokkenen dan nog om andere redenen verder aan het groepswerk dienen te blijven deelnemen, kan per geval worden beoordeeld.
Ten slotte nog enige opmerkingen in verband met de mogelijke overkomst van verscheidene duizenden spijtoptanten. Interviews met gerepatrieerden, die het zelf klaar speelden hun weg in onze maatschappij te vinden, wijzen soms uit dat betrokkenen node een 'gids' van Den Haag hebben gemist. Met behulp van zo'n boekje zouden zij meer begrip hebben gekregen van de verschillende (en verspreid liggende) instanties, tot wie zij zich noodzakelijkerwijs moesten wenden, en van die, welke desgewenst tot hun beschikking stonden. Ook ten aanzien van de inrichting van hun huis, de betalingsgewoonten, het schoolwezen e.d. zouden zij daardoor eerder en beter wegwijs zijn geworden. Voor een overkoepelend orgaan ligt hier misschien nog steeds een taak, zeker zelfs wanneer men zo'n gids ook ten dienste van (binnenlandse) migranten zou stellen (met eventueel supplement voor gerepatrieerden).
Een tweede wenselijkheid is wel een zo vroeg mogelijk aanvangende samenwerking tussen de beroepskrachten die bemoeienis hebben met de gerepatrieerden in de contractpensions en die, welke deze bemoeienis bij hun vestiging in een particuliere woning moeten overnemen. Laat de gedifferentieerde hulpverlening niet indifferent zijn voor het belang van de gerepatrieerde op dit punt!
Slotopmerking: ofschoon met grote aarzeling zij hier, op grond van ervaringen, aandacht gevraagd voor de onjuiste en als pijnlijk gevoelde betiteling van gerepatrieerden met Indonesiër, Indonesisch gezin e.d. en op het belang ervan om in zijn omgeving dit euvel tegen te gaan.

H. SLEEBOOM

ZORG VOOR DE OUDERE MENS

eerste steenlegging bejaardenflatgebouw humanitas te beverwijk

Op zaterdag 7 mei jl. heeft in het kader van de 'Bouwdag Beverwijk' de eerste steenlegging plaatsgevonden voor het bejaardenflatgebouw te Beverwijk, dat op initiatief van de afdelingen Velsen en Beverwijk van Humanitas zijn bestemming kreeg en dat vooral dank zij de medewerking van het gemeentebestuur van Beverwijk wordt gebouwd.
Zoals de leden van onze vereniging zich waarschijnlijk uit het artikel in ons ledenorgaan zullen herinneren zijn de plannen voor de bouw vorig jaar door de Stichting 'Humanitas' Woningbouw voor bejaarden, te Beverwijk ontwikkeld en met grote spoed uitgewerkt. In het najaar werd reeds met de bouw begonnen, werd er geheid en werden de fundamenten gelegd. Alles ontwikkelde zich in zo'n snel tempo dat op 7 mei jl. op de 'Bouwdag' reeds officieel aandacht gegeven kon worden aan dit voor de gemeente Beverwijk en voor Humanitas zo belangrijke bouwproject. Dit gebeurde door een plechtige eerste steenlegging, verricht door de heer mr. H. Westermann, lid van Gedeputeerde Staten van Noordholland en onder aanwezigheid van vele autoriteiten en genodigden.
Tevens werd een gedenkplaat onthuld, waarop met nikkelen letters geschreven staat 'De eerste steen voor dit gebouw van de Stichting 'Humanitas' is op 7 mei 1960 gelegd door mr. H. Westermann, gedeputeerde van Noordholland'.
Bij deze gelegenheid hield de voorzitter van de Stichting, ir. S. Semeins, een toespraak, waarin hij het volgende zei:

Dames en heren,

Namens de Stichting 'Humanitas' Woningbouw voor bejaarden te Beverwijk heet ik u hartelijk welkom hier op dit werk en daarbij in het bijzonder:

- mr. Westermann, lid van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland
- de vertegenwoordigers van rijk en provincie
- burgemeester en wethouders van Beverwijk
- de gemeenteraad van Beverwijk
- vertegenwoordigers van de verschillende gemeentelijke diensten
- vertegenwoordigers van het bedrijfsleven

- architecten en aannemers van de objecten die deze dag in het middelpunt van de belangstelling staan
- de vertegenwoordiging van het hoofdbestuur van Humanitas
- de vertegenwoordiging van Humanitas en het Humanistisch Verbond in de IJmond
- de pers.

In het kader van de Bouwdag 1960 van Beverwijk zal de heer Westermann de eerste steen leggen van de torenflat Humanitas en daarna een gedenkplaat onthullen die hieraan zal herinneren.
De bouw van deze torenflat voor bejaarden is voor velen van betekenis. Stedebouwkundig is de torenflat van belang voor de stad Beverwijk. Als nieuw element aan het silhouet zal hij mede wijzen op de grote ontwikkeling van onze stad. De stichting is blij hieraan mee te kunnen werken en wenst de gemeente Beverwijk geluk met deze nieuwe aanwinst.
De opzet van de flat is een initiatief van burgemeester en wethouders van Beverwijk en haar diensten, Humanitas zal de bouw verwezenlijken en haar een bestemming geven.
Humanitas is echter de gemeenschap van Beverwijk — in het bijzonder de gemeenteraad, die Humanitas door een garantie hiertoe in staat heeft gesteld — dank verschuldigd.
U kunt het bouwwerk niet voltooid zien, maar ik geloof zeker, dat de architect straks trots mag zijn op deze creatie en Beverwijk trots op het werk van deze architect.
Voor de aannemer en zijn medewerkers zal uw aandeel, mijnheer Westermann, op de bouw van weinig invloed zijn, maar de betekenis hebben dat men met belangstelling hun activiteiten volgt en erkentelijk is voor allen die zich hier persoonlijk inzetten.
En hierbij denken wij aan allen die hieraan persoonlijk deel hebben. Ook van het architectenbureau, de gemeentelijke diensten en de bedrijven.
Zoals u weet wordt de bouw van deze flat voor bejaarden nu gedragen door een stichting van de vereniging voor maatschappelijk werk Humanitas en wel van de afdelingen hiervan in de IJmond. Ook het Humanistisch Verbond in de IJmond is in deze stichting vertegenwoordigd.
De bouw van de flat is voor deze verenigingen van grote betekenis. Een belangrijk stuk werk, waaraan reeds jaren is gedacht, wordt hier verwezenlijkt. Een stuk maatschappelijk werk ontstaat hier echter tevens mee. Humanitas zal al haar krachten moeten aanwenden om deze bouw haar uiteindelijke voltooiing en bestemming te geven.
In het kader van haar bejaardenzorg streeft Humanitas ernaar de ouder wordende mens zo lang mogelijk zelfstandig en op eigen krachten te laten wonen en leven in de gemeenschap van de stad.
Daartoe wordt getracht al die technische middelen in te schakelen die daartoe dienstig zijn en uiteraard economisch aanvaardbaar. Dit is, zoals vermeld, tot een oplossing gebracht en resulteerde ten slotte in een exploitatie-opzet.
Voor Humanitas is echter van veel meer belang, dat de mens wordt ingeschakeld. Vooral voor de oudere mens is het van groot belang, dat de jongere meehelpt de binding met de gemeenschap te handhaven en hem niet in zijn leven achterlaat in materiële en lichamelijke onmacht en geestelijke eenzaamheid.
Het moet voor u, mijnheer Westermann, een genoegen zijn dat u hier tevens een steentje bijdraagt in het maatschappelijk werk van Beverwijk en de belangstelling hierop richt.

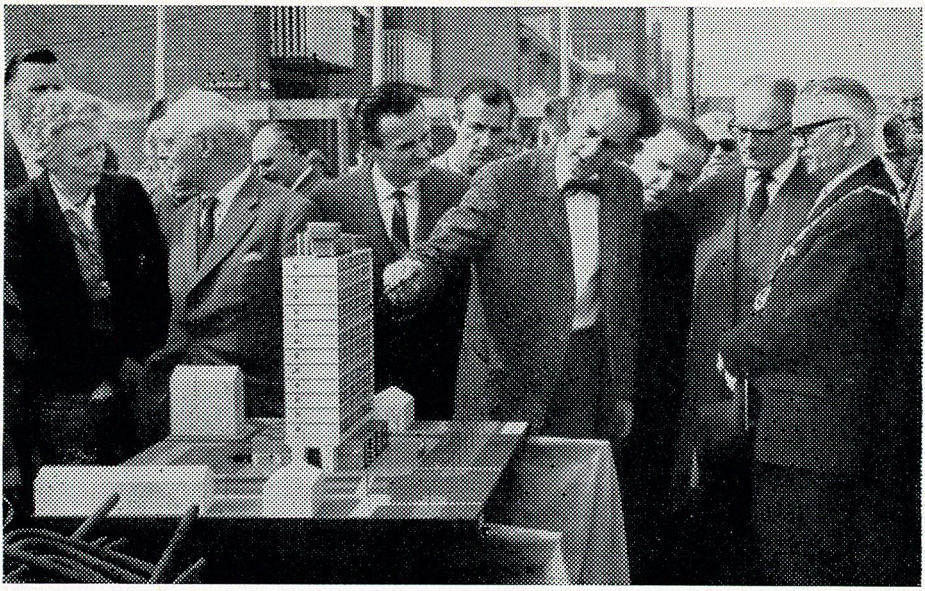

Ook het maatschappelijk werk ontwikkelt zich in Beverwijk op verheugende wijze. Er wordt gezocht naar en gewerkt aan samenwerking tussen de verschillende groeperingen. Deze samenwerking is in Beverwijk mogelijk gebleken.
In de huidige tijd van ordening en automatisering verflauwt bij velen de belangstelling voor het particuliere maatschappelijk werk en leeft men in de verwachting dat alles automatisch wordt geordend.
Een gemeenschap zal echter gebaseerd moeten worden op een actieve belangstelling van mens tot mens. Dit kan alleen geschieden op basis van persoonlijke initiatieven.
Het maatschappelijk werk in Beverwijk moet daarom gebouwd worden met de stenen van bewuste menselijke belangstelling en verantwoordelijkheidsgevoel voor de gemeenschap hier.
Een steentje hiertoe kunnen wij allen bijdragen.
We zullen ons nu echter beperken tot het steentje, dat u, mijnheer Westermann, zult bijdragen. We zijn blij dat u dit heeft willen doen en zo in het kader van deze Bouwdag 1960 de belangstelling richt op wat hier wordt gebouwd.
Allen die met deze bouw te maken hebben zijn u hiervoor zeer erkentelijk en namens hen dank ik u.
Mag ik u nu uitnodigen de eerste steen te leggen en de gedenkplaat te onthullen.'

Alvorens tot de eerste steenlegging over te gaan sprak de heer Westermann nog enkele woorden, waarbij hij de nadruk legde op de betekenis van dit torenflatgebouw voor de gemeente Beverwijk in stedebouwkundig opzicht. Ook onderstreepte hij het belang van dit stuk werk voor de ontwikkeling van de vereniging Humanitas.
Het leggen van de eerste steen betrof een zogenaamd B-2 blok van Brederode's Bouwbedrijf, dat het flatgebouw uit dit materiaal bouwt.
Na de steenlegging, die een symbolisch karakter droeg, omdat deze 'eerste steen' in werkelijkheid niet zal bijdragen aan de bouw, en na het onthullen van de gedenkplaat, werd aan de gasten gelegenheid geboden de maquette van het flatgebouw in ogen-

schouw te nemen en te luisteren naar een toelichting hierop. Vervolgens werd aan de gasten koffie met gebak aangeboden.
Met deze eerste steenlegging is in de bouw een nieuwe periode aangebroken, nl. de bovengrondse groei. Toch zal het zeker nog tot de zomer 1961 duren voor het gebouw klaar is en door de bewoners betrokken kan worden. Door het stichtingsbestuur zullen voor het zo ver is nog vele werkzaamheden moeten worden verricht, nl. de selectie van de gegadigden en de uitwerking van het verzorgingsprogramma. Doch als dit alles klaar is zal dit torenflatgebouw dan ook aan vele bejaarden een comfortabele huisvesting bieden.

zorg voor zelfstandig wonende bejaarden

Mej. S. Meier, maatschappelijk werkster van de afdeling Groningen, heeft in het kaderblad van augustus 1958 reeds eenmaal aandacht gegeven aan het werk van deze afdeling op het gebied van bejaardenzorg. Wij brengen dit werk van de afdeling Groningen nu gaarne nog eens onder de aandacht van onze leden door het overnemen van een publikatie uit 'Ons Maatschappelijk Werk' uitgegeven door de Sociale Raad in Groningen, omdat het een goed voorbeeld is van wat wij, vaak met bescheiden middelen, voor de bejaarden kunnen doen.

Ongeveer 7 jaar geleden ontstond bij het Humanistisch Verbond, Humanitas en de Humanistische Jongeren Beweging het initiatief om de buitenkerkelijke bejaarden met de kerstdagen te verrassen met een kerstpakket. Criterium om in aanmerking te komen voor een dergelijk pakket waren: de moeilijke financiële omstandigheden van de bejaarde en het feit dat er geen binding was met een kerk. Via verschillende instanties kreeg men een lijst met adressen van bejaarden, die in de loop der jaren uitgroeide tot 250.
Hiermede was de basis gelegd voor het bejaardenwerk van Humanitas. Men beschikte over een lijst van bejaarden, waarmee één maal per jaar een contact was, nl. met de kerstdagen. Men had wel de behoefte om dit contact veelvuldiger te doen zijn en om eens te onderzoeken of er bepaalde noden en problemen lagen bij de groep bejaarden, waarmee men in aanraking kwam, maar door gebrek aan tijd bleef dit werk liggen totdat in 1956 een maatschappelijk werkster aangesteld kon worden, die in 1957 een onderzoek bij deze groep bejaarden deed.
Er werd geïnformeerd naar de gezinssamenstelling, naar de lichamelijke toestand, naar de levensomstandigheden van de bejaarden, naar de behoefte aan een reisje één maal per jaar en de behoefte aan bezoek en naar eventuele problemen.
De problemen bleken in hoofdzaak drieërlei, t.w.:

a. problemen rond de gezondheidstoestand, waardoor huishoudelijke hulp nodig werd,
b. financiële problemen,
c. woningproblemen.

Daarbij kwam nog in verschillende gevallen het probleem van de eenzaamheid, het niet meer kunnen leggen van nieuwe contacten en het niet helemaal kunnen aanvaarden van de ouderdom.
Getracht werd een oplossing te vinden voor deze problemen voor zover dit mogelijk was. Voorts werd een sectie bejaardenwerk gevormd, waarin thans 23 vrijwillige krachten werken, die zich bezighouden met huisbezoeken bij 33 bejaarden, die speciaal huisbezoek gevraagd hebben, terwijl bij 79 bejaarden, die zich voor het jaarlijkse uitstapje opgaven, door deze vrijwilligers de contributie voor dit uitstapje maandelijks wordt opgehaald, hetgeen in vele gevallen ook tot een bezoekje leidt.
In de leiding van deze sectie zijn behalve twee bestuursleden en twee vrijwilligers, ook twee bejaarden opgenomen om de bejaarden zelf te betrekken bij het werk dat voor hen wordt gedaan.
Financiële hulp wordt niet gegeven, wel materiële hulp, indien mogelijk. Wanneer bejaarden b.v. behoefte hebben aan kleding of een bed, wordt getracht, met name via een beroep op de leden, hiervoor een oplossing te vinden. Verder wordt nog steeds omstreeks Kerst in samenwerking met het Humanistisch Verbond en de Humanistische Jongerenbeweging een kerstpakket verstrekt.
De groep vrijwilligers komt ongeveer één maal per maand bij elkaar. Deze bijeenkomsten worden gehouden om de band tussen deze mensen te versterken en om af en toe eens een lezing te beluisteren over een onderwerp, dat betrekking heeft op de bejaarden. Daarnaast worden enige malen per jaar middagen of avonden georganiseerd voor bejaarden en vrijwilligers samen, welke nu eens het karakter hebben van ontspanningsbijeenkomsten, b.v. het sinterklaasfeest, dan weer meer een sociaal-cultureel aspect hebben, b.v. een lezing over de verzorging van planten.
Sociëteitswerk wordt door onze vereniging niet gedaan, gezien het feit dat in alle delen van de stad sociëteiten zijn van de Groninger Stichting voor Sociaal en Cultureel Werk, waarin ook de buitenkerkelijken vertegenwoordigd zijn.
Met de lectuurvoorziening van de thuiszittende bejaarden zal deze maand worden begonnen. De Openbare Leeszaal heeft ons een aantal boeken ter beschikking gesteld, die één maal per maand door de vrijwilligers bij de bejaarden thuis gebracht zullen worden.
In 1958 is men begonnen de bejaardenhelpsters aan te stellen voor huishoudelijke hulpverlening bij bejaarden. Er werken momenteel 12 helpsters die bij 18 bejaarde echtparen en 2 chronische zieken hulp verlenen. Het ligt in de bedoeling dit aantal helpsters voorlopig uit te breiden tot 20.
Een vrijwilligster, oud-verpleegster, heeft zich beschikbaar gesteld om in bepaalde gevallen wasbeurten te geven.
Wat betreft de warme maaltijden, hebben wij de ervaring dat de bejaarde, die niet in staat is voor zijn maaltijd te zorgen, ook voor huishoudelijk werk wel enige hulp nodig heeft, zodat in die gevallen enige malen per week enkele uren hulp wordt verleend.
Zoals in het voorgaande werd vermeld, houden de vrijwillige medewerkers zich bezig met het verrichten van huisbezoek bij de bejaarden. Zij innen de contributie voor het jaarlijkse uitstapje, zodat zij ook op die manier een aantal vaste contacten hebben, en zij zijn ingeschakeld bij de lectuurvoorziening.
De maatschappelijk werkster van de vereniging heeft tot taak bij dit werk de leiding van de sectie bejaardenwerk, de organisatie en de planning van het uitstapje, van de scholings- en ontspanningsavonden en van de lectuurvoorziening. Zij onderhoudt het contact met en heeft de controle over de bejaardenhelpsters en zij coacht het werk van de vrijwillige medewerkers.

S. MEIER

beoordelen en saneren van gezinsfinanciën (2)

(vervolg, overgenomen uit het tijdschrift voor maatschappelijk werk)

Alvorens enige richtlijnen te geven over het saneren van gezinsfinanciën, wil ik gaarne vooropstellen, dat in gevallen van tekorten altijd eerst gekeken zal moeten worden naar de oorzaak van het tekort. Hoewel er vanzelfsprekend mengvormen voorkomen, kan men toch de oorzaken rangschikken in 3 groepen.

1. Gebrek aan geld door tijdelijk onvoldoend inkomen of door onverwachte en onvoorziene omstandigheden. De oorzaak ligt hier zuiver in het financiële vlak. Door tijdelijke werkloosheid, ziekte, een gedwongen huwelijk, enz., is hier een gebrek aan geldmiddelen, dat verholpen kan worden door het geven van een geldkrediet. De overgrote meerderheid van deze groep zal zelf zijn boontjes kunnen doppen ofwel zelf zijn bestedingen zo weten te regelen, dat het voorschot weer wordt terugbetaald. Al zal dit wel eens gebrekkig gaan, inmenging en bevoogding zijn in de regel onnodig en niet wenselijk. Eventueel zou deze groep gewezen kunnen worden op de schriftelijke voorlichting over de inkomensbesteding of attent kunnen worden gemaakt op de budget-adviesdienst van het Gezins-Begrotings-Instituut. De personen uit deze groep komen nogal eens terecht bij de volkskredietbanken. Het luttele percentage — slechts 1‰ — dat van het verstrekte volkskrediet niet terugkomt, pleit voor de stelling, dat in heel veel normale gezinshuishoudingen, waar een tijdelijk financieel tekort is, de personen in kwestie in staat zijn hun penningen te beheren, zonder verdere bijstand — al is mij bekend, dat dit wel met moeite en pijn gaat.

2. Gebrek aan geld kan voortvloeien uit levens- en gezinsmoeilijkheden. Er deugt iets niet. Er is verspilling, verkwisting. Het financiële tekort heeft een veel diepere achtergrond. Naast de verstrekking van financiële hulp of voorlichting moet hier geestelijke bijstand gegeven worden. Het regelen van de financiën is hier dubbel moeilijk, omdat door frustratie de behoefte aan wat ruime financiële middelen, dienende als een soort vertroosting, juist bijzonder groot kan zijn. Vooral als de eenheid in het huwelijk ontbreekt, zal het moeilijk zijn beperkingen op te leggen hetgeen nu eenmaal voor het saneren wenselijk kan zijn. Te veel bezuinigen en beknibbelen kunnen hier averechts verkeerd werken.

3. Gebrek aan geld door onaangepastheid. Men zou deze groep kunnen onderverdelen in:

a. De dommen en debielen. Gebrek aan capaciteiten, gebrek aan intelligentie om te onderscheiden wat eerst komt en wat op langere termijn zich voordoet. Het niet met geld kunnen omgaan, omdat men geen idee heeft van eigen koopkracht is hier de oorzaak. Eigenlijk zou de huisvrouw uit deze groep het best geholpen zijn met de hulp van een tactvolle en geduldige supporter, die als het ware naast haar staat en voordoet hoe het wel en niet moet. Een hartelijke en verstandige buurvrouw, een gezinsverzorgster kan voor deze huisvrouw uitnemende hulp betekenen. Zo het al lukt, weet ieder wel, dat dit werk van zeer lange duur is.

b. Degenen, die onbekend en vreemd in het leven staan. Zij weten (nog) niet wat men zich financieel wel en niet kan veroorloven. Zij zijn nog niet door ervaring wijs geworden. De gerepatrieerden en jonggehuwden treft men bij deze groep. Terwijl men ook het gezin, dat zijn consumptie-niveau niet kan regelen naar de levensstandaard van zijn inkomensgroep, hierbij kan voegen. Wanneer de huisvrouw komt uit de zgn. betere stand uit het zakenmilieu zal ze grote moeite hebben zich aan te passen op het kleinere en vaste inkomen. Eenvoudig omdat ze het van huis uit anders gewend was.
Duidelijk is nu wel, dat men bij het saneren van gezinsfinanciën niet klaar is met de mensen uit groep 2 en 3 alleen maar een krediet te verstrekken. Wil men hen helpen eigen financiën te saneren dan zou het volgende kunnen plaatsvinden.

1. Opening van zaken. Het leggen van persoonlijk contact met het gezin, het inwinnen van allerlei informaties. Vaststellen welke bijstand verleend moet worden.
2. Het opmaken van het bestedingspatroon.
3. Schuldregeling, schuldbemiddeling en eventueel het verstrekken van krediet.
4. Budgetteren met het gezin.

Gezien het hier gaat om het financiële aspect, wil ik mij bepalen tot de laatste drie punten.

het bestedingspatroon is aan de hand van bijgaand schema op te maken

Vaste lasten	*Huishoudgeld*	*Reserve*
huur	voeding	aanschaf kleding en
belastingen	onderhoud kleding	schoeisel
verzekeringen	reiniging	aanschaf inventaris
contributies	giften en	dokterskosten
schoolgelden	geschenken	sparen
lectuur	verkeer	ev. aflossing
gas en elektriciteit	diversen	
water	zakgelden	
verwarming		
eventueel: alimentatie		
telefoon		
enz.		

Op de vaste lasten is doorgaans niet te bezuinigen. Deze uitgaven zijn financiële verplichtingen tegenover derden, die periodiek terugkeren. In uitzonderlijke omstandigheden zal men overwegen of een verzekering premievrij te maken is of afgekocht kan worden en of er soms vaste bijdragen zijn te schrappen. Kwade posten

zijn hier een hoge huur en een hoge premie voor een levensverzekering of studieverzekering of andere kapitaalverzekering. Gaat een hoge huur gepaard met een hoog totaal aan verzekeringspremies, dan is de kans zeer groot dat het evenwicht in de bestedingen is verbroken en andere posten noodzakelijkerwijze te kort komen.
Voor een leek is moeilijk te beoordelen of een uitgave voor gas, licht, water en verwarming te hoog is. Deze kosten zijn afhankelijk — enerzijds van de behoefte van het gezin, anderzijds van de apparatuur en de bediening van deze apparatuur. De soort verwarmingsbron, de wijze van stoken, de keuze van de brandstof beïnvloeden uiteindelijk de verwarmingsprijs. Een hoge gasrekening kan een indicatie zijn voor royaal gebruik, maar is het niet altijd! Hier komt men op het terrein van de budgetdeskundige, die in zekere mate de kostprijs zal kunnen schatten.
Om nu te kunnen beoordelen hoeveel beschikbaar is voor de groepen huishoudgeld en reserve, doet men goed het totaal der vaste lasten op week of maand te middelen. Een eenvoudige rekensom leert dan het bedrag voor de vrije besteding kennen.
In het bijzonder belangrijk voor het saneringsproces is het kennen van het gemiddelde week-totaal voor huishoudgeld. Met behulp van voedingsnormen en kostprijsberekeningen der overige huishoudposten kan men hier een schatting maken. Ook dit is eigenlijk weer het werk van budget-deskundigen. Soms weet de huisvrouw zelf wel te vertellen hoeveel ze hiervoor behoeft en kan men dit bedrag als richtprijs nemen.
Zeer dikwijls komt het echter voor, dat door het hanteren van krediet, of het hebben van rekeningkrediet (pofschulden) elk gevoel voor wat het huishouden eigenlijk mag en kan kosten, verloren is gegaan. Gebruik van krediet doet nl. de grenzen van eigen koopkracht vervagen. Heeft men meer schulden, en stopt men het ene gat met het andere, dan weet men niet meer, wat men eigenlijk besteedt, laat staan, dat men beseft wat men behoort te besteden. In deze situatie is het zetten van het huishoudgeld op een vast bedrag een eerste stap op de weg naar sanering. Een uiterst belangrijke stap, want de groep huishoudgeld is elastisch. Rantsoenering voorkomt een te royaal gebruik en maakt automatisch, dat bij het vaste inkomen ook een vast bedrag aan de post reserve kan worden toebedeeld.
De hoogte van het bedrag, beschikbaar voor de groep reserve, leert de schuldaflossingsmogelijkheden nader kennen. Gaat het om een langlopend krediet, dan kan de termijnaflossing niet al te hoog zijn. Stel dat de groep huishoudgeld minimaal is gedekt, dan nog zal wat beschikbaar is voor de groep reserve hooguit 20 á 25 pct. van het bruto-inkomen beslaan, omdat bij lage inkomens aan vaste lasten en voeding gezamenlijk in doorsnee al een 80 pct. wordt besteed. Een aflossing van meer dan 20 pct. zal in bijna alle gevallen te zwaar zijn. Zelfs blijkt in de praktijk dat een aflossing van 10 pct. van het bruto-inkomen al vaak te zwaar is. De speelruimte, die het lage inkomen heeft, is uitermate klein en de mogelijkheden om extralasten te torsen zijn daardoor eveneens gering. Gedurende een korte tijd kan men een naar verhouding zware aflossing misschien opbrengen, op de lange duur niet, omdat dan de andere posten, genoemd onder de groep reserve, gaan dringen.

de schuldbemiddeling

Is een gezin diep in de schuld, dan zijn er gewoonlijk meer schulden. Soms zoveel, dat men zelf niet meer weet voor hoeveel men in het krijt staat. Het verlenen van hulp door schuldbemiddeling kan voor het betrokken gezin een uitkomst zijn. Eén ronde som bij één instantie aflossen, geeft heel wat minder angst en zorgen, dan verdrinken in de massa schuldjes. Men ziet uitkomst, de ingewikkeldheid van de vele aflossingen is weggenomen. Mij dunkt voor het gezin in kwestie is het ook een bemoediging en een stimulans schuld in te lopen, als er door het verlenen van één krediet, schoon schip is gemaakt. Is het verstrekken van een voorschot niet mogelijk,

dan zal men voor het betrokken gezin een rangorde van aflossing moeten maken.
Budgetteren met het gezin. Budgetteren is niet anders dan het 'plannen' van uitgaven. Het geld een bestemming geven. In wezen budgetteert men reeds als men spaart, want dan maakt men reeds het onderscheid tussen geld, nodig voor directe uitgaven en geld, nodig in de toekomst. Budgetteert men met een gezin en is het budget vastgesteld, dan doet men het best een potjessysteem voor te stellen. Het geld voor vaste lasten gaat in de potjes of in enveloppen, waarop men de bestemming kan vermelden. Het huishoudgeld gaat in de beurs en moet dienst doen voor de gehele week.
Het is raadzaam neveninkomsten en bijslagen ook een bestemming te geven. Het budget wijst aan wat beschikbaar moet zijn voor de groep reserve en de aflossing. In de praktijk zal men moeten nagaan in hoeverre hier kinderbijslag en bijverdiensten voor bestemd kunnen worden. Hoe meer men uitzoekt en vooraf een bestemming geeft, hoe meer men bepaalde posten afgrenst, hoe gemakkelijker de huisvrouw nu haar uitgaven in de hand zal kunnen houden. Dit uitzoeken en becijferen kan het werk zijn van een maatschappelijk werkster of een 'supporter'. Het zal ook blijken, dat het budget steeds gewijzigd moet worden tot uiteindelijk het budget weer in evenwicht, dus gezond is.
Afhankelijk van de bereidheid en capaciteiten van de huisvrouw zal men kashouden kunnen propageren. Kashouden heeft als effect dat het geld bewuster besteed wordt. Het kasboek is een rem op de beurs en bevordert het systematisch inkopen. Financiële uitspattingen, de hoge toppen van kruideniers-rekeningen, enz. verdwijnen. Er komt door kashouden meer orde en regel in de inkopen. Kashouden en budgetteren zijn beide goede hulpmiddelen in het saneringsproces. Het beste hulpmiddel is echter de goodwill en bereidheid van het betrokken gezin (man, vrouw en oudere kinderen) om uit de financiële narigheid te komen. Veel hangt hier af van de persoonlijkheid van de maatschappelijke werker.

E. J. WILZEN-BRUINS

RECLASSERING

het reclasseringsbezoek, zin en betekenis

Na de duidelijke voordracht van de directeur van het Nationaal Bureau voor Reclassering, de heer Hoornweg *), vertelden ter inleiding van de discussie twee vrijwillige medewerkers iets over hun ervaringen als reclasseringsbezoeker. De ene schetste op levendige wijze zijn werk in een huis van bewaring. De spanning, waarin de preventief gehechte verkeert in verband met zijn berechting en zijn toekomst, de gevoelens van schaamte die hij vaak heeft. Zijn weinig raad weten dikwijls met zijn gevoelens van schuld en met zijn situatie van opgesloten zitten, passeerden de revue. Daartegenover hoorden wij van de reclasseringsbezoeker die aanhoort, die de ontmoedigde tracht te helpen wat meer perspectief in zijn leven te zien en die anderzijds in de maatschappij vele kleine, doch voor de betrokkene belangrijke, karweitjes opknapt.
De andere reclasseringsbezoeker, die zijn werk verricht in een gevangenis, gaf een aantal verslagen van bezoeken gebracht aan twee tot gevangenisstraf veroordeelden. Daar deze verslagen een vrij systematisch en duidelijk beeld gaven van hetgeen er tijdens deze bezoeken is geschied, is het de moeite waard hier iets nader op in te gaan. Ofschoon deze twee gedetineerden in het gesprek iets geheel anders inbrachten, de een zijn agressies t.o.v. de maatschappij in het algemeen, het gevangeniswezen en de reclassering in het bijzonder, de ander de valse verwachting dat iedereen hem wel zou kennen en een zekere bewondering voor zijn misdrijven wel niet onder stoelen of banken zou steken, bij beiden bleek hoezeer hun gevoelens de reële waarnemingsfunctie overheersten, zodat een wel zeer vertekend beeld van de werkelijkheid tot stand kwam. Hoe handelde nu de reclasseringsbezoeker? Om te beginnen liet hij ze rustig praten, pauzes gebruikte hij voor het maken van een opmerking of het stellen van een vraag; beide met het doel een verduidelijking van de situatie ook voor de man zelf te bewerkstelligen.

Opmerkingen en vragen die werden gesteld vanuit de sociale werkelijkheid, zoals de reclasseringsbezoeker die zag. Zonder te vallen in de fout van het werken met argumenten en tegenargumenten fungeerde deze reclasseringsbezoeker juist daardoor als een stuk confrontatie met de werkelijkheid, stelde hij bij voortduring op bewonderenswaardige wijze zijn gesprekspartner steeds weer opnieuw in staat zich zelf te corrigeren.

Na deze voordrachten ging men in groepen uiteen om vraagpunten te verzamelen welke aan een forum ter discussie werden voorgelegd. Wat bleek? De grote ernst waarmee men dit werk doet. Het besef daarbij, dat we niet precies weten wat we

eigenlijk doen en de behoeften aan meer klaarheid over het 'hoe'. De vraag naar zin en betekenis bleef daarbij eigenlijk onbeantwoord. Naar mijn mening terecht.
Wat werd duidelijk tijdens de discussie? Allereerst dat allerlei 'bekende' punten zoals niveauverschil, bezoeker—bezochte, inzage van de stukken en zo ja, wanneer, aan betekenis verliezen indien de reclasseringsbezoeker, zoals een der groepen het uitdrukte, een innerlijk wijs mens is. Indien hij dat is dan weet hij te luisteren, dan weet hij zich tot op zekere hoogte solidair met de bezochte, dan begrijpt hij iets van de onjuiste verwachtingen die men van elkaar kan hebben, dan weet hij op tijd het juiste woord te spreken. Is niet met deze zin meteen het laatste woord gesproken? Geenszins. Daar is de wens, nodig voor de meer concrete beantwoording van de vraag omtrent het hoe, een antwoord te weten op de vraag welke betekenis nu de gedetineerde geeft aan het reclasseringsbezoek. Wat verwacht hij ervan? Het is de taak, zoals een der forumleden stelde, van de reclassering de gedetineerde te helpen (wellicht ook de maatschappij een beetje te helpen!) de breuk tussen hem en de gemeenschap te herstellen. Wanneer achten wij deze breuk hersteld? Waarmee nemen wij genoegen? Met schuld en boete of met spijt en beterschap, om met Kempe te spreken. Wat verwachten **wij** er dus van?
Is de taakomschrijving (breuk—herstel) niet wat algemeen gesteld, zo kon men sommigen horen opmerken. Met name de vraag naar de grens tussen het werk van de geestelijk raadsman en het werk van de reclasseringsbezoeker wordt aan de orde gesteld. Moeilijk vraagstuk. Distantie t.o.v. de eigen taak en de eigen persoon en inzicht in de taak en de persoon van de ander zijn hier in het geding. Het is, zoals een ander forumlid het stelde: theoretisch zijn de taken van de reclasseringsbezoeker en de geestelijk raadsman wel te onderscheiden, maar in de praktijk is het heel moeilijk. Verwijs je; wanneer en hoe; wat zijn dan de voor- en nadelen?
En dan ten slotte het fameuze punt: de verhouding tussen beroepskracht en vrijwillig medewerker. Alweer onzekerheid en onduidelijkheid. Het forum kwam er niet uit. Overwegingen van opportuniteit (tijdgebrek ambtenaren) en meer functionele aspecten (probleem-, solidariteitswerk) werden naar voren gebracht. Erover eens was men het, dat de reclasseringsbezoeker contact moet hebben met reclasseringsambtenaar en sociale ambtenaar ter wederzijdse voorlichting.
Geachte lezer, het was een hartverwarmende conferentie vanwege de vele vragen en weinige zekerheden. Vanwege de ernst waarmee men het werk verricht. Vanwege het verblijdende verschijnsel, dat men zich tussen deze ploeg van 'ongeschoolden' onder 'geschoolden' waande.

C. J. F. VAN VEEN

*) Zie ons nummer van april jl.

gevangenbezoek

Het verslag van de landelijke bijeenkomst van reclasseringsbezoekers op 16 januari 1960 in Utrecht, opgenomen in het aprilnummer, blz. 39—43, maakt doordat de naam van de spreker, de heer J. Hk. Hoornweg, daaronder is vermeld, de indruk een artikel van de hand van de heer Hoornweg te zijn. Ter vermijding van misverstand wijzen wij erop, dat het verslag een uitgewerkt stenogram is, dat door de inleider is gecorrigeerd en enigszins bewerkt.

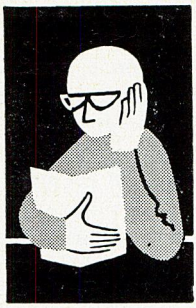

BOEKBESPREKING

beperking van het verhaalsrecht

Het wetenschappelijk bureau van de Partij van de Arbeid heeft een rapport doen verschijnen onder de titel: Beperking van het verhaalsrecht. Enige jaren geleden heeft hetzelfde bureau een rapport gepubliceerd over een aanverwant onderwerp, nl. de onderhoudsplicht. Dit rapport (van de zgn. commissie-Langemeijer) bepleitte de onderhoudsplicht af te schaffen behalve tussen echtgenoten en gewezen echtgenoten en van ouders jegens hun minderjarige kinderen. Daarna heeft de volksvertegenwoordiging zich over de onderhoudsplicht uitgesproken bij de behandeling van het nieuwe Burgerlijk Wetboek. Alleen de onderhoudsplicht tussen grootouders en kleinkinderen werd afgeschaft in het nieuwe BW; de verdergaande voorstellen van de commissie-Langemeijer werden niet overgenomen. Het verhaalsrecht is een andere zaak. Tegenwoordig lopen het recht van verhaal voor verleende ondersteuning en de onderhoudsplicht wel gelijk op, in die zin dat volgens de armenwet verhaal mogelijk is op hen die volgens het BW onderhoudsplichtig zijn, maar ten slotte is er geen bepaalde noodzaak waarom dit zo zou moeten blijven. Het nieuwe rapport van de Dr. Wiardi Beckman Stichting is er daarom van uitgegaan, dat het voorlopig geen zin heeft op verdere beperking van de onderhoudsplicht aan te dringen, nu de volksvertegenwoordiging zich daarover kort geleden heeft geuit (hoezeer het rapport de beslissing van de Kamer ook betreurt), maar dat dit nog niet betekent dat het verhaalsrecht niet zou kunnen worden ingeperkt.
Allereerst stelt het rapport vast, dat het verhaalsrecht op echtgenoten en gewezen echtgenoten en op de ouders van minderjarige kinderen onveranderd kan blijven bestaan. De onderhoudsverplichting van deze verwanten jegens elkaar wordt als primair aan die van de gemeenschap beleefd. Het verhaalsrecht dient zich daarbij aan te sluiten. Maar voor het overige gaat het rapport uit van een zelfstandige plicht van de gemeenschap te zorgen voor de behoeftigen in haar midden.
Ik meen dat het heel belangrijk is dat dit rapport deze zelfstandige verplichting van de gemeenschap vaststelt. Waar het betreft de ondersteuning krachtens de armenwet, bestaat daarover in het algemeen nog niet altijd een heldere voorstelling. Is er dan nog een reden het verhaalsrecht te laten voortbestaan naast de zelfstandige plicht van de gemeenschap tot ondersteuning van de behoeftige individu? Het rapport beantwoordt deze vraag bevestigend en het ziet die reden in het voorkomen van het uithollen van de onderhoudsplicht. Maar, zegt het rapport, in de praktijk kan het verhaalsrecht veeleer de werking van de onderhoudsplicht tegengaan dan bevestigen. Vele kinderen zullen immers oneindig veel liever hun ouders zelf wat toestoppen dan

dat zij iets afdragen aan de Dienst voor Sociale Zaken. Bovendien heeft de praktijk uitgewezen, dat vele behoeftigen liever behoeftig blijven dan zich tot de gemeente te wenden, omdat zij weten dat er dan verhaal plaatsheeft op hun kinderen. In zulke gevallen werkt het verhaalsrecht averechts. Op grond van al deze overwegingen komt het rapport dan tot de volgende conclusies: het verhaalsrecht op grootouders en kleinkinderen dient te worden afgeschaft nu de volksvertegenwoordiging al in beginsel heeft uitgesproken dat ook de onderhoudsplicht tussen deze verwanten dient te vervallen.
Verder dient het verhaalsrecht te worden afgeschaft t.a.v. ondersteuning verleend aan bejaarden en aan weduwen die een uitkering krachtens de AWW ontvangen. In beide gevallen is door het invoeren van de AOW en de AWW al in beginsel aanvaard dat de zorg voor deze groepen gemeenschapsplicht is. Waar nu in bepaalde gevallen de wettelijke voorzieningen nog te kort schieten, dient de gemeenschap de zorg evengoed op zich te nemen, zonder recht van verhaal.
Verder zou het rapport ook het verhaalsrecht willen afschaffen voor ondersteuning verleend aan meerderjarige invaliden die al voor het intreden van hun meerderjarigheid invalide waren. Hieronder vallen ook alle kinderen die al vanaf hun geboorte invalide waren. De last welke op de ouders drukt is zwaar. Ook voor hen die verpleegd worden in krankzinnigengestichten zou het rapport het verhaalsrecht afgeschaft willen zien. Voor hen die in andere inrichtingen of ziekenhuizen worden verpleegd, zou het rapport het verhaalsrecht willen beperken tot een termijn van een jaar. Ten slotte bepleit het rapport een algemene beperking van het verhaalsrecht tot een periode van twee jaar. Een heel belangrijk voorstel acht ik de suggestie van het rapport, de richtlijnen voor het toepassen van het verhaal vast te leggen bij koninklijk besluit. Tegenwoordig is iedere gemeente hierin vrij. Weliswaar is er een controle van de kantonrechter, maar ook deze is aan geen enkele wettelijke richtlijn gebonden. Dat schept onzekerheid en rechtsongelijkheid. De Vereniging van leiders van openbare diensten en instellingen voor sociale zorg heeft richtlijnen vastgesteld, maar deze hebben geen bindende kracht. Een vaststelling van deze richtlijnen bij koninklijk besluit lijkt mij een grote verbetering.
Juist op de dag dat de tekst voor dit rapport was klaar gekomen, werd het wetsontwerp tot beperking van het verhaalsrecht bij de Tweede Kamer ingediend. Op de laatste bladzijde van het rapport is een overzicht opgenomen van de verschillen tussen de voorstellen welke in het rapport vervat zijn en die van het wetsontwerp. Zij zijn in hoofdzaak de volgende:
Het ontwerp schaft t.a.v. de bejaarden alleen het verhaalsrecht af, voorzover het bejaarden betreft die voor 1901 geboren zijn. Het rapport wil het verhaalsrecht voor deze groep helemaal afgeschaft zien. Over invaliden die niet in een inrichting verpleegd worden, rept het wetsontwerp niet, evenmin als over weduwen. Het ontwerp beperkt het verhaalsrecht voor hen die in een inrichting (geen psychiatrische) vertoeven tot twee jaar, het rapport tot één jaar.
Het rapport stelt een algemene beperking van het verhaalsrecht tot twee jaar voor, het ontwerp kent een zodanige algemene beperking niet.
Het wetsontwerp kent wel allerlei beperkingen van het verhaalsrecht, maar dan toch alleen maar voorzover de onderhoudsplichtige beneden een bepaalde inkomensgrens blijft. De in het rapport voorgestelde beperkingen zijn absoluut.
Het rapport stelt voor, de richtlijnen voor het verhaal vast te stellen bij koninklijk besluit, het wetsontwerp rept hier niet over.
Het grote voordeel van de voorstellen welke in het rapport vervat zijn vind ik dat men komt tot een eenvoudig, helder systeem dat, naar ik meen, ook wel door het rechtsgevoel aanvaard wordt. Bovendien geeft het rapport meer rechtszekerheid. Het wetsontwerp is ingewikkeld. Het opnemen van een inkomensgrens in de wet

geeft altijd moeilijkheden omdat die grens later toch weer gewijzigd moet worden. Bovendien is ook niet goed in te zien op welke rechtsgrond die grens nu eigenlijk steunt. Vooral gezien de zelfstandige plicht van de gemeenschap tot onderhoud van de behoeftigen in haar midden, welke het rapport zo juist heeft geformuleerd, meen ik dat de verdergaande beperking, welke het rapport voorstaat in vergelijking tot het wetsontwerp, alleen maar is toe te juichen.
Een voortreffelijk rapport dat verdient bij de behandeling van het wetsontwerp terdege in overweging te worden genomen. H. SINGER–DEKKER

de vluchtende mens

uitg. h. veenman en zn., wageningen. ingenaaid f 11.-, gebonden f 12,75

Onder redactie van dr. G. Beyer en met bijdragen van dr. H. Verwey Jonker, prof. dr. Gadurek, dra. A. M. Rijkhuis, R. Fentener van Vlissingen, prof. dr. Sj. Groenman, jhr. prof. dr. J. S. Witzen Elias, drs. H. Hack, mej. ir. Th. F. S. M. van Schaik, O. v. d. Poll, C. J. Ashes, H. A. Cidor, dr. W. Verkade, Werner Middelmann, R. Mulder, drs. J. H. Kraak, F. Th. Wittkamp, James M. Read, dr. Edgar H. S. Chandler, Markus Daly, mrs. G. H. A. Frank, mr. B. F. A. C. v. d. Walle-Bosch en R. W. Kijlstra.

De vluchtende mens, symbool van de samenleving. Een benadering van de situatie, waarin de vluchteling verkeert. Gezamenlijk vormen deze facetten één geheel dat aangeduid wordt met het afschrikwekkende woord vluchtelingenprobleem. De weerzinwekkende klank van het woord weerhoudt velen er van zich enigermate met het 'probleem' bezig te houden. Bestaat echter de wens iets meer te weten over de vele moeilijkheden, die ontstaan indien mensen uit het ene in het andere land komen, dan stuit men op de omstandigheid, dat de Nederlandse taal geen werk rijk is, dat een veelzijdige voorlichting geeft. Deze uitgave beoogt mee te werken aan de verbreiding van een beter inzicht in het uiterst gecompliceerde vraagstuk van de 40 miljoen vluchtelingen, die in Europa, Afrika en Azië sinds 1945 moeten leven in een totaal vreemde omgeving, die zij niet kennen en waar lang niet altijd werk voor hen te vinden is, laat staan de mogelijkheid een menswaardig bestaan op te bouwen en hun verloren gevoel van eigenwaarde te herwinnen. Het is in dit boek uiteraard bij een poging om enige van de vele belangrijke facetten van de vluchtende mens, symbool van de samenleving, naar voren te brengen, gebleven. Het is ook niet mogelijk geweest de beroemde 'rode draad' te volgen. De persoonlijke noot, die veel van de bijdragen kenmerkt, ware dan wellicht verloren gegaan. De samensteller zegt ook zich er terdege van bewust te zijn dat veel belangrijke problemen niet ter sprake komen, andere daarentegen meerdere malen. Herhalingen zijn waarschijnlijk in iedere bundel van een dergelijke strekking niet te vermijden, tenzij men de medewerkers in een keurslijf zou persen, hetgeen de samensteller niet wenselijk voorkwam. De spontaneïteit van medeleven met de vluchtende mens en zijn lot zouden dan misschien verloren zijn gegaan. Een klein deel van het boek is in het Engels geschreven. Hoewel slechts in 14 van de 239 bladzijden, heeft ook het probleem van de gerepatrieerden uit Indonesië in dit boek een plaats gekregen.
Het boek besluit met twee artikelen, waarin respectievelijk geschreven wordt hoe de

internationale organisaties de vluchtelingen trachten te helpen en wat er in het nabije verleden in Nederland voor de vluchtelingen werd gedaan. Het boek bevat een aantal illustraties, die zich hoofdzakelijk beperken tot portretten van verschillende typen uit over de gehele wereld verspreide vluchtelingenmassa.

phoenix pockets, uitg. w. de haan n.v. te zeist

van maansikkel tot rijzende zon, door prof. dr. th. p. van baasen; geïll.

Alle grote wereldgodsdiensten zijn in Azië ontstaan en met uitzondering van Jodendom en Christendom is tot heden dit werelddeel het centrum van hun kracht en invloed. Naarmate de Aziatische volken tot nationale zelfstandigheid zijn gekomen, is de betekenis der levende Aziatische godsdiensten voor het Westen toegenomen. Zonder onze eigen aard te behoeven verloochenen, leven wij in een tijd waarin het noodzaak is geworden van andere religies kennis te nemen. Dit boekje wil daartoe een inleiding vormen.

nero, keizer en tiran, door gerard walter

Wanneer aan Nero een aparte biografie wordt gewijd is het niet alléén omdat hij een bepaald uniek voorbeeld van misdadigheid biedt. Zijn geschiedenis werpt ook een belangwekkend licht op het historisch psychologisch vraagstuk dat door Saint Just is opgeworpen in zijn stelling, dat men in onschuld nu eenmaal niet regeren kan. Het gaat er in dit boek dan ook niet om Nero's misdadigheid te verdoezelen, maar om de vraag of hij, in de samenhang van de toenmalige situatie in het Romeinse keizerrijk, veel anders had gekund. En een onpartijdige beoordeling van de beschikbare gegevens, waaronder vooral de werken van Tacitus, wijst uit dat hem, gezien die situatie, niet veel andere middelen restten. Een biografie dus van Nero waarin bressen worden geslagen in de dikke muur van vooroordeel en verdichtsel die deze vorst omgeeft.

op zoek naar de onbekende, door drs. g. z. braun en drs. j. los

Op zoek naar de onbekende is een boeiende speurtocht door het oerwoud der algebra. Het boekje kwam tot stand door de samenwerking van drie auteurs, die ieder een aspect van deze wetenschap behandeld hebben.
Drs. Los verzorgde hoofdzakelijk het theoretisch deel, drs. Braun in het bijzonder het praktische gedeelte, terwijl drs. Van Praag het verband met andere wetenschappen en de filosofie aangaf. Tal van fraaie illustraties (met uitvoerige toelichting) stellen de lezer in staat de opbouw der algebra te volgen als een spannende beeldroman. Wie dit boekje heeft doorgewerkt, begrijpt werkelijk iets van dit prachtige vak, dat door zo velen als verboden terrein wordt beschouwd.

acht eeuwen westeuropees costuum, door prof. dr. f. w. s. van thieven

Hoe moeten wij het kostuum beschouwen; als iets dat op zichzelf staat en het resultaat is van een altijd wisselend spel van grilligheden? Of moeten wij in de eerste plaats proberen het te beschouwen in het kader van zijn tijd? De schrijver van deze studie gaat van dit laatste standpunt uit. Herhaaldelijk tracht hij overeenkomsten te vinden tussen het kostuum van een bepaalde periode en het algemene stijlgevoel van die tijd. Bovendien laat hij niet na erop te wijzen dat wij in het verloop der historie meermalen een kostuum aantreffen, dat als het ware de geestesgesteldheid van de drager tot uitdrukking brengt. Wanneer de kostuumgeschiedenis op deze wijze bezien wordt, krijgt zij opeens een boeiend aspect en een veel groter, veel algemener belang, want zij kan ertoe bijdragen ons beeld van menige periode uit de historie te verrijken.

pedagogiek in theorie en praktijk, door drs. h. van praag

'Pedagogiek in theorie en praktijk' is een poging om een duidelijk overzicht te geven over het rijkgeschakeerde terrein der opvoeding. Evenals in 'Psychologie in theorie en praktijk', dat in ruim een jaar drie drukken beleefde, heeft de auteur getracht de verschillende aspecten en stromingen binnen deze wetenschap tot hun recht te laten komen. Hij breekt geheel met het waandenkbeeld, dat pedagogiek een zwaarwichtige aangelegenheid is. Wie kan altijd ernstig blijven als hij voortdurend met kinderen omgaat? De schrijver bepleit dan ook meer humor in de opvoeding. Dat betekent geenszins dat hij voorbij gaat aan de ernstige vraagstukken, die zich tegenwoordig aan de opvoeder voordoen. Hij wijdt vele bladzijden aan de ongrijpbare jeugd, onderwijsvernieuwing, Europese opvoeding en adult education. Daardoor is het boekje tevens een compendium geworden voor allen, die zich voor studie- of praktijkdoeleinden met opvoedingsvraagstukken moeten bezighouden.

salamander pockets, uitg. querido, amsterdam, f 1,75

ik was geen soldaat, door gerrit kouwenaar

Het verhaal van de jonge Nederlander Mink, die zich in de illegaliteit begeeft. Hij wordt gearresteerd en onder folteringen van de Gestapo verraadt hij zijn beste vriend, die daarop wordt gefusilleerd. Beladen met deze schuld die dubbel drukt, omdat aanvankelijk niemand van zijn verraad op de hoogte blijkt, keert Mink als held bejubeld in de naoorlogse samenleving terug. Tussen Mink's waarheid en die van 'de wereld' is een onoverbrugbare kloof. Mink beseft dat hij zelf met zijn ongelijk van de realiteit van de wereld deel uitmaakt, en hoe dan ook moet blijven uitmaken. Veel mensen zijn ziek als Mink, maar bij hem is het voor anderen zichtbaar, zegt de schrijver ergens.

gevarieerde stof

In de afdeling Utrecht is als maatschappelijk werkster aangesteld mej. S. Th. van den Wijngaard.
Als opvolgster van mej. Van Keppel is te Haarlem benoemd als leidster van de gezinsverzorging: mej. T. Bruin.
Als maatschappelijk werk-adviseur van Humanitas voor de provincies Brabant en Zeeland is de heer W. Post benoemd. De heer Post zal per 1 september 1960 in onze dienst treden.

het verschoningsrecht van maatschappelijk werkers

De Nationale Raad voor Maatschappelijk Werk heeft sinds kort een deskundige commissie, onder voorzitterschap van professor Langemeyer, geïnstalleerd ter bestudering van het vraagstuk van het verschoningsrecht van maatschappelijk werkers. Het is te verwachten dat deze commissie spoedig met zijn werk gereed zal zijn en over zijn bevindingen een rapport zal uitbrengen. De redactie is daarom van mening dat de vereniging Humanitas, als componente van de Nationale Raad van Maatschappelijk Werk, er goed aan doet voorlopig geen beschouwingen over dit onderwerp meer in het kaderorgaan te publiceren. Zodra de bevindingen van de commissie van de nationale raad bekend zijn, hoopt de redactie de draad weer op te kunnen nemen met redactioneel commentaar en eventuele reacties van lezers van ons blad.

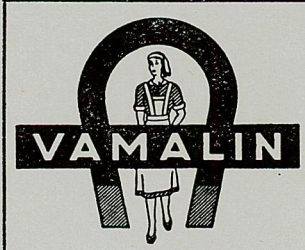

Verpleegsters- en Ziekenhuiskleding

een

Van Maanen

fabrikaat

Product van ruim een halve eeuw vakmanschap

Fabricage en verkoop:
NAARDERSTRAAT 66
LAREN (N.H.)
Tel. (02953) 5115

Magazijnen:
le HELMERSSTRAAT 167
AMSTERDAM-W.
Tel. (020) 840 89

Leveranciers van alle Ziekenhuistextiel

uit de statuten:

Artikel 1

De vereniging is genaamd: De Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk 'HUMANITAS' en is gevestigd te Amsterdam.

Artikel 2:

De vereniging stelt zich ten doel het verrichten van maatschappelijk werk in de ruimste zin en staat daarbij open voor allen die behoefte gevoelen aan een tegemoettreden vrij van elke leerstelligheid, waarbij in het bijzonder gedacht wordt aan de buitenkerkelijken. Zij erkent evenwel de noodzaak om zich bij har arbeid te laten leiden door enkele richtinggevende beginselen. Daartoe behort in de eerste plaats het algemeen-Humanistisch beginsel van de eerbiediging van de menselijke persoonlijkreid en de daaruit voortvloeiende erkenning van het recht op en de plicht tot zelfbestemming en zelfontplooiing voor ieder mens, zij het binnen de grenzen door het belang der gemeenschap getrokken.
Daarvan uitgaande, staat zij op het standpunt:

1. dat het maatschappelijk werk behoort te worden gedragen door een in gemeenschapszin wortelend besef van verantwoordelijkheid zowel voor het lot van de naaste als voor het welzijn van de samenleving;
2. dat in de praktijk van het maatschappelijk werk een overwegende plaats behoort te worden toegekend aan het aankweken van verantwoordelijkheidsbesef, niet alleen met betrekking tot de eigen levensvervulling, maar ook ten opzichte van de groepen, waarvan de mens deel uitmaakt;
3. dat het maatschappelijk werk een bijdrage behoort te leveren tot een in alle opzichten gezond maatschappelijk leven.

Zij streeft voorts naar coördinatie van alle maatschappelijk werk en wenst daartoe de samenwerking van instellingen en verenigingen welke op dit terrein werkzaam zijn, te bevorderen, voor zover dit zonder aantasting van het eigen karakter der vereniging mogelijk blijkt.